

Parodia literacka – naśladowanie w celu ośmieszenia

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja TED](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Ignacy Krasicki, *Monachomachia*, Wrocław 1969, s. 292.
- Źródło: Homer, *Iliada*, tłum. F. K. Dmochowski, Warszawa 2004, s. 5–6.
- Źródło: Miguel de Cervantes, *Don Kichote [fragment]*, t. 1, oprac. A.L. Czerny, Z. Czerny, Warszawa 1983, s. 40.
- Źródło: Joanet Martorell, *Tirant Biały [fragment]*, „Literatura na Świecie” 2003, nr 5-6, s. 181.
- Źródło: Miguel de Cervantes, *Don Kichote*, t. 1, tłum. Z. Czerny, A. L. Czerny, Warszawa 1983, s. 40.

Parodia literacka – naśladowanie w celu ośmieszenia

W języku codziennym słowa „parodia” używamy niekiedy dla nazwania komicznej sytuacji, zwykle jednak takiej, w której śmieszność powstaje w sposób niezamierzony. Jako parodię określamy także wydarzenia, które powinny być poważne, ale są śmieszne, np. obrady poważnego zgromadzenia, które są ośmieszane przez niegodne zachowanie biorących w nich udział osób. Takie rozumienie parodii nie odbiega daleko od sensu parodii literackiej – utworu, który naśladuje inny tekst w taki sposób, by wywołać u odbiorców śmiech.

Twoje cele

- Wymienisz cechy parodii.
- Wyjaśnisz, w jaki sposób Miguel de Cervantes sparodiował romans rycerski w swojej powieści *Don Kichot*.
- Wyjaśnisz, na czym polega krytyczna funkcja parodii.

Przeczytaj

Pojęcie parodii

[Parodia](#) stanowi odmianę stylizacji, czyli naśladowania stylu jakiejś wypowiedzi lub osoby w celu wywołania efektu satyrycznego – ośmieszającego. Może jej podlegać styl pojedynczego utworu, zbioru utworów jednego autora, gatunku czy kierunku lub nurtu literackiego. Parodia zwykle zmienia kontekst lub funkcje oryginału, a także jego tonację emocjonalną i stylistyczną. Często posługuje się ironią. Zabieg ten wyjaskrawia w karykaturalny sposób styl pierwowzoru, przydając mu cechy humorystyczne.

Cechy parodii nosiły już komedie Arystofanesa, np. *Chmury*, gdzie Arystofanes imitował styl nauczania i filozofowania Sokratesa. Jej elementy można odnaleźć w *Gargantui i Pantagruelu* François Rabelais'go, który prześmiewczo naśladuje średniowieczną pieśń o czynach (*chanson de geste*). Parodystyczny charakter ma *Don Kichot* Miguela de Cervantesa, a także *Kandyd* Woltera, ośmieszający ówczesne wzorce powieści przygodowej i filozofię Gottfrieda Wilhelma Leibniza.

Najdoskonalsze przykłady parodii w poezji polskiej to [poematy heroikomiczne](#) (wzorowane na eposie heroicznym) Ignacego Krasickiego – *Monachomachia*, *Antymonachomachia* czy *Myszeida*. Wzorcowym przykładem tego gatunku jest *Batrachomyomachia* (tytuł oznacza wojnę żab z myszami) – parodia *Iliady* Homera z V w. p.n.e.

Przedstawienie *Don Kichot* belgijskiego Teatru Klonz na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Ulicznych 28. ULICA w Krakowie w 2015 r. Na zdjęciu: Tom Roos i Paul Ooghe.

Źródło: Jakub Hałun, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 4.0.

***Don Kichot* – powieść-parodia**

Don Kichot (wyd. 1605 r. – cz. I, i w 1615 r. – cz. II) Miguela de Cervantesa (1547–1616) opowiada losy szlachcica, który pod wpływem rycerskich romansów sam uznaje się za błędnego rycerza. Wyrusza w świat szukać przygód, bronić słabszych oraz niewinnych przed przemocą i krzywdą. Bohater powieści jest karykaturą rycerzy ze średniowiecznych romansów, a historia jego przygód stanowi parodię średniowiecznych opowieści. Zawiera ona, przedstawione w karykaturalny i humorystyczny sposób, wszystkie elementy rycerskich legend – od pasowania na rycerza, poprzez turnieje, pojedynki i walki, aż do zakończenia rycerskiej kariery bohatera.

Poniżej fragment powieści rycerskiej Joanota Martorella (ok. 1415–1468) pod tytułem *Tirant Biały*, przedstawiający scenę pasowania na rycerza, i parodia tej sceny, fragment powieści Cervantesa.

” Joanet Martorell

***Tirant Biały* [fragment]**

„Czy wy, którzy pragniecie złożyć śluby rycerskie, przysięgacie na Pana Naszego i czterech świętych ewangelistów nigdy i w żaden sposób nie stawać przeciwko Jego Wysokości, Królowi Anglii, a jeśli panem waszym i seniorem być przestanie, zwrócić mu łańcuch z godłem, jakim zwykł obdarowywać tych, których mianuje rycerzami? [...] Oraz czy przysięgacie na sakrament, który przyjęliście, ze wszystkich sił ochraniać i bronić dam i panien, wdów, sierot, bezbronnych, a także dam zamężnych, jeśli o ratunek was prosiły? I narażać się, i stawać do pojedynku na śmierć i życie, jeśli prawda będzie po stronie tych, którzy proszą o ratunek?”

Gdy przysięga została złożona, dwaj wielcy panowie, najpotężniejsi, jacy tam byli, wzięli Tirana pod ramiona i zawiedli przed Króla, a Król płazem miecza dotknął go i rzekł: „Bóg zacnym rycerzem cię czyni i święty Jerzy”. I w usta go pocałował. Wtedy nadeszło siedem panien ubranych na biało, przedstawiających siedem radości Marii Dziewicy, i przypasały mu miecz.

Źródło: Joanet Martorell, *Tirant Biały [fragment]*, „Literatura na Świecie” 2003, nr 5-6, s. 181.

” Miguel de Cervantes

***Don Kichote* [fragment]**

Tak ostrzeżony gospodarz, mając się na bacności, przyniósł natychmiast księgę, w której zapisywał słomę i obrok wydawane mulnikom, i z chłopakiem trzymającym kawałek świecy oraz z dwiema wspomnianymi dziewczycami podszedł do Don Kichota i kazał mu paść na kolana. Czytając ze swej księgi tak, jakby jakąś pobożną modlitwę odmawiał, wśród czytania podniósł rękę i walnął go silnie w kark, po czym jego własnym mieczem dobrze płazem go uderzył, mrużąc bezustannie między zębami, jakby modły odprawiał. Dokonawszy tego, kazał jednej z owych dam przypasać mu miecz, co

uczyniła z wielką swobodą i ostrożnością, bo niewiele brakowało, aby wybuchła śmiechem podczas tej ceremonii, ale czyny nowego rycerza, jakich były świadkami, powstrzymały ją od parsknięcia. Przypasawszy mu miecz rzekła paniusia: Niech Bóg wam szczęścia przysporzy, rycerzu, i niech wam ono w boju sprzyja.

Źródło: Miguel de Cervantes, *Don Kichote [fragment]*, t. 1, oprac. A.L. Czerny, Z. Czerny, Warszawa 1983, s. 40.

Stanisław Witkiewicz, *Don Kichot – rysunek humorystyczny*, ok. 1875–1885

Źródło: ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie, domena publiczna.

Ceremonia pasowania na rycerza w powieści Cervantesa dokonuje się na wzór obyczaju przedstawianego w romansach rycerskich, ale jest jego karykaturą. Wszystkie okoliczności towarzyszące pasowaniu Don Kichota obniżają rangę tego zdarzenia, ośmieszając zarówno bohatera, jak i quasi-uroczystość, w której bierze udział.

***Monachomachia* – polska parodia eposu heroicznego**

Monachomachia Ignacego Krasickiego powstawała w latach 1776–1777 i została wydana anonimowo w 1778 roku, wywołując skandal, ponieważ w satyrycznym ujęciu przedstawiała ówczesne zakony i zakonników. Tekst był parodią *Iliady* Homera, jednak zamiast wojny Greków z Trojanami opisywał walkę przedstawicieli współczesnych

Krasickiemu zakonników z dwu sąsiednich klasztorów – karmelitów i dominikanów – wywołaną ambicjami i egoistycznymi interesami mnichów.

”” Homer

Iliada

Achilla śpiewaj, Muzo, gniew obfity w szkody,
Który ściągnął klęsk tyle na greckie narody,
Mnóstwo dusz mężnych wcześniej wtrącił do [Erebu](#),
A na pastwę dał sępom i psom bez pogrzebu
Walające się trupy rycerskie wśród pola:
Tak wielkiego Jowisza spełniała się wola
Odtąd, gdy się zjętrzyli sporem niebezpiecznym
Agamemnon, król mężów, z Achillem walecznym.
Od kogóż tej niezgody pożar zapalony?
Od [Feba](#), co go Jowisz z pięknej miał Latony.
Gniewny na króla, wojsku straszną klęskę zadał,
Rozszerzył [mór](#) w obozie, codziennie lud padał;
Mścił się, że był zelzony jego kapłan święty.
Przyszedł Chryzes, gdzie stały [Achiwów](#) okręty,
Świetną na okup córki przynosząc ofiarę,
A w rękę mając berło i Feba tyjarę;
Prosił Greci o litość na ojcowskie bóle,
Najbardziej zaś Atrydy, dwa narodów króle.
[...]
Nie przypadła królowi do serca ta mowa,
Więc go puścił z obelgą, przydał groźne słowa:
— „Znidź, naprzykrzony starcze, z oczu moich pręcej,
Nie waż bawić się dłużej ani wracać więcej!
W [tyjarze](#), w berle słaba dla ciebie zasłona.
Chyba mi starość córkę twoją wydrze z łona;

Od swych daleko, w [Argach](#) na zawsze osiedzie,
Tam wełnę tkać i łoże moje dzielić będzie.
Pódź precz! Ani mię gniewaj, żebyś został cały!”
Tak rzekł; załakł się starzec i odszedł struchlały.

Źródło: Homer, *Iliada*, tłum. F. K. Dmochowski, Warszawa 2004, s. 5–6.

” Ignacy Krasicki

Monachomachia

Wojnę domową śpiewam więc i głoszę
Wojnę okrutną, bez broni, bez miecza,
Rycerzów bosych i nagich po trosze,
Same ich tylko męstwo ubezpiecza:
Wojnę mnichowską... Nie śmiejcie się proszę
Godna litości ułomność człowiecza.
Śmiejcie się wreszcie, mimo wasze śmiechy
Przecież ja powiem, co robiły mnichy.
Ta, która nasze [padoły](#) przebiega
I samym tylko nieszczęściem się pasie,
[Jędza niezgody](#), co Parysa-zbiega
Znalazła niegdyś na górnym Idasie,
Słodki raj mnichów gdy w locie postrzega,
Jęknęła w złości i zatrzymała się;
Widząc fortunny los spokojnych mężów,
Świsnęły żądła najeżonych węzów.
Wstrzęsła pochodnią, natychmiast siarczyste
Iskry na dachy i wieże wypadły;
Wskroś przebijają gmachy rozłożyste,
Już się w zakąty najciaśniejsze wkradły:
A gdzie milczenia bywały wieczyste,
Wszczyna się rozruch i odgłos zajadły.

Rażą umysły żądze rozjuszone,
Budzą się mnichy, letargiem uśpione.

[...]

Biegli ojcowie za mistrzem w zawody;
Ten, strachem zdjęty i srodze przelękły,
Wprzód otarł z potu mięsiste jagody,
Siadł, ławy pod nim dubeltowe jękły,
Siadł, strząsnął mycką, kaptura poprawił
I tak wspaniałe wyroki objawił:

„Bracia najmilsi! Ach, cóż się to dzieje?
Cóż to za rozruch u nas niesłychany?
Czy do piwnicy wkradli się złodzieje?
Czy wyschły kufle, gąsiory i dzbany?
Mówcie!... Cokolwiek bądź, srodze boleję
Trzeba wam pokój wrócić pożądany...”
Wtem się zakrztusił, jęknął, łzami zalał;
Przeor tymczasem pełny kubek nalał.

Źródło: Ignacy Krasicki, *Monachomachia*, Wrocław 1969, s. 292.

Aleksander Orłowski, *Mnich z kielichem depczący księgę* (rysunek do „*Monachomachii*” Ignacego Krasickiego), 1818

Źródło: ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie, domena publiczna.

Krasicki posługuje się podniosłym słownictwem, uroczystą składnią (inwersje, powtórzenia), stosuje homeryckie środki stylistyczne – epitety stałe, rozbudowane porównania. Jego bohaterowie – współcześni poecie mnisi – wygłaszają mowy jak greccy herosi, ale całość budzi śmiech czytelnika, bo wojna, którą opiewa *Monachomachia*, to potyczki pomiędzy braćmi zakonnymi. Bronią w tej wojnie są pięści, księgi, kielichy i dzbany. Całość ma charakter humorystyczny, a ostrze satyry skierowane jest tu przeciw przedstawionym w poemacie zakonnikom. Są oni godnymi śmiechu próżniakami, a nie zasługującymi na podziw bohaterami.

Słownik

parodia

(gr. *paroidia*, *para* – poza; *oide* – pieśń) – rodzaj stylizacji polegający na humorystycznym naśladowaniu stylu utworu, autora, gatunku lub nurtu literackiego zwykle w celu satyrycznym – w celu ośmieszenia tego stylu lub świata przedstawionego w utworze

poemat heroikomiczny

(gr. *heros* – bohater; *komodia* – komedia) – utwór parodiujący poemat heroiczny (epos bohaterski), zwykle zachowujący formę wersyfikacyjną pierwowzoru (heksametr) oraz środki stylistyczne charakterystyczne dla eposu

Prezentacja TED

Polecenie 1

Zapoznaj się z wykładem eksperta dr. Aleksandra Trojanowskiego. Następnie wyjaśnij, czym różni się parodia od satyry.

Polecenie 2

Miguel de Cervantes sparodiował konwencję romansów rycerskich. W efekcie powstała „opowieść o ludziach z krwi i kości”, czyli *Don Kichot*. Oceń, czy według ciebie takie określenie powieści Cervantesa jest trafne. Sformułuj dwa argumenty.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D6bKPV9c>

Film pod tytułem Czym jest parodia?

Ćwiczenie 1

Wyjaśnij, na czym polega krytyczna funkcja parodii zastosowanej przez Witolda Gombrowicza w powieści *Ferdydurke*.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Przeczytaj fragment *Don Kichota* dotyczący pasowania na rycerza. Wskaż elementy tego obyczaju, które zostały sparodiowane przez Cervantesa.

” Miguel de Cervantes

Don Kichote

Don Kichot łatwo się dał przekonać, bo niczego tak nie pragnął, tylko, żeby jak najprędzej dochrapać się pasowania, i odpowiedział zamkowemu władcy, że gotów jest być mu we wszystkim posłusznym, i że byle był kompletnym już rycerzem, a dopuszczono się takiej jeszcze na niego napaści, to żywej duszy nie zostawi w zamku, wszystkich trupem położy i tych tylko oszczędzi, których on mu każe. Gospodarz, mądra sztuka, nie tracąc czasu, poszedł zaraz po wielką księgę, w której znał sobie rachunki za słomę i siano mulnikom wydawane, wziął z sobą dwie panny, które już znamy, i chłopca, któremu dał w rękę kawałek łojowego ogarka; z tymi przyborami i orszakiem przybył do Don Kichota i zaraz kazał mu uklęknąć na obydwa kolana. Potem, czytając niby to z książki, jak gdyby pacierz jaki, podniósł rękę do góry i wyciął go w kark tak mile, że aż mu się głowa pochyliła, a płazem miecza palnął go po plecach kalibrowym ciosem, ciągle mruczając coś sobie pod nosem i do księgi zaglądnąwszy. Dopełniwszy tego, jednej z panien polecił przypasać miecz kawalerowi, czego ona dopełniła z wielką gracją, dusząc się ciągle od skrywanego śmiechu i nieraz pewno, w czasie tej ceremonii, obydwie parsknęłyby sobie serdecznie, gdyby poprzednie wypadki nie dały im poznać, że z tym panem kawalerem nie ma co żartować. Przypasując mu miecz do boku, miluchna panienka mówiła do niego: „Niechaj ci Bóg szczęści w bojach, nieustraszonego serca i wielkiej fantazji rycerzu”. A on jej prosił, żeby mu nazwisko swoje wyjawiała, by

wiedział, komu tak wielką zawdzięcza łaskę, i do kogo należeć będzie połowa sławy, którą dzielnym ramieniem zdobędzie.

Źródło: Miguel de Cervantes, *Don Kichote*, t. 1, tłum. Z. Czerny, A. L. Czerny, Warszawa 1983, s. 40.

Ćwiczenie 5

Scharakteryzuj sposób, w jaki ilustrator przedstawił pasowanie Don Kichota: w konwencji parodystycznej czy zgodnie z idealizującym wzorcem powieści rycerskiej? Uzasadnij swoją odpowiedź.

Adolfe Lalauze (1838-1906), *Pasowanie Don Kichota na rycerza*, ilustracja do angielskiego wydania *Don Kichota* z końca XIX w.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ćwiczenie 6

Zamień szyk przestawny w poniższym fragmencie *Monachomachii* na naturalny szyk zdania, zapisując je prozą. Odpowiedz na pytanie, jaki efekt powoduje zastosowanie stylu wysokiego, charakterystycznego dla poematu heroicznego w poemacie heroikomicznym?

” Ignacy Krasicki

Monachomachia

Wojnę domową śpiewam więc i głoszę
Wojnę okrutną, bez broni, bez miecza,
Rycerzów bosych i nagich po trosze.

Źródło: Ignacy Krasicki, *Monachomachia*, Wrocław 1969, s. 292.

Ćwiczenie 7

Nazwij środki stylistyczne w poniższym fragmencie *Monachomachii* Ignacego Krasickiego i wskaż ich funkcje:

Ćwiczenie 8

Podaj przykłady znanych ci współczesnych dzieł (literackich, filmowych, teatralnych), których twórcy posłużyli się parodią. Określ elementy, które zostały sparodiowane, i wyjaśnij, w jakim celu twórca dokonał tego zabiegu.

Dla nauczyciela

Autor: Piotr Obolewicz

Przedmiot: Język polski

Temat: Parodia literacka – naśladowanie w celu ośmieszenia

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

4) rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1) rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście;

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;

6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

5) rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- wyjaśnia, czym jest parodia i w jakim celu jest stosowana,
- analizuje sposób, w jaki Miguel de Cervantes sparodiował konwencję romansu rycerskiego w swojej powieści *Don Kichot*,
- wskazuje przykłady dzieł współczesnych, w których została zastosowana parodia, określając sposób i cel przeprowadzenia tego zabiegu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- film;
- wykład.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Przygotowanie do zajęć. Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Parodia literacka – naśladowanie w celu ośmieszenia”. Prosi uczestników zajęć o przypomnienie sobie cech gatunkowych eposu starożytnego oraz romansu rycerskiego.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od wyświetlenia fragmentu filmu *Monty Python i Święty Graal* (fragment o króliku trojańskim, patrz materiały dodatkowe). Prosi uczniów, by wskazali, jakie dzieła zostały przywołane przez angielskich komików (*Iliada* i legendy arturiańskie). Następnie zadaje pytania: w jaki sposób zostały przekształcone motywy znane z wcześniejszych dzieł literackich? Jakie elementy tych dzieł ośmieszono? W jakim celu? Uczniowie dzielą się swoimi refleksjami.
Nauczyciel zapowiada, że podczas lekcji uczniowie dowiedzą się, w jaki sposób i w jakim celu twórcy wykorzystują parodię.
2. Podanie celu i tematu zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Prowadzący wyświetla wykład eksperta zamieszczony w e-materiale. Uczniowie słuchając go, notują najistotniejsze według nich informacje na temat parodii. Później wykonują w parach polecenia i ćwiczenie towarzyszące wykładowi. Omawiają wspólnie swoje odpowiedzi, nauczyciel koryguje je, jeśli to konieczne.
2. Następnie uczniowie zapoznają się indywidualnie z blokiem tekstowym e-materiału, zwracając szczególną uwagę na przytoczone fragmenty *Tiranta Białego* oraz *Don Kichota*. Wykonują ćw. 4 i 5 z sekcji „Sprawdź się” dotyczące *Don Kichota* jako parodii romansów rycerskich.

Faza podsumowująca:

1. W podsumowaniu zajęć uczniowie tworzą mapę skojarzeń, której centralnym punktem jest hasło: parodia.
2. Na koniec zajęć nauczyciel prosi wybranych uczniów o rozwinięcie zdania: Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałem się..., nauczyłem się...

Praca domowa:

1. Podaj przykłady znanych ci współczesnych dzieł (literackich, filmowych, teatralnych), których twórcy posłużyli się parodią. Wskaż elementy, które zostały sparodiowane, i wyjaśnij, w jakim celu twórca dokonał tego zabiegu.

Materiały pomocnicze:

- Ryszard Handke, *Alfabet kultury w lekturze tekstu literackiego*, w: *Metodyka literatury*, tom 2, wybór i oprac. J. Pachecka, A. Piątkowska, K. Sałkiewicz, Warszawa 2002.
- Władimir Nabokov, *Wykłady o Don Kichocie*, Warszawa 2001.
- *Monty Python i Święty Graal*, film w reż. Terry'ego Gilliana i Terry'ego Jonesa, 1975, dostępny w internecie.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedialną prezentację „Prezentacja TED” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.